

СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

Должанський І.З., проф., Удалих О.О., доц.

Макіївський економіко-гуманітарний інститут (м. Макіївка, Україна)

В сучасних умовах розвитку української економіки виникає гостра потреба вирішення завдання формування ефективної системи забезпечення еколого-економічної безпеки держави в цілому та окремих її регіонів, що особливо актуально для промислових регіонів з підвищеним рівнем екологічної навантаженості. Проблема формування еколого-економічного механізму присвячено науковій праці вітчизняних та закордонних вчених, а саме Балацького О. Ф., Башировой А. А., Ілляшенко С. М., Прокопенко О. В., Рюміной Е. В., Хлобистова Є. В. та інших. При цьому ряд питань удосконалення еколого-економічного механізму як складової регіональної безпеки потребує подальших досліджень.

Еколого-економічна безпека є важливою складовою системи регіональної безпеки та характеризує стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства, природної середовища окремого регіону від погроз, які виникають як впливу діяльності людей та суб'єктів господарювання на природну середовище, а також природної середовища на їх функціонування.

Деякі автори вважають, що найбільш доцільним в даному контексті є поняття «еколого-економічна збалансованість» як відображення реальної ймовірності досягнення раціонального узгодження різноспрямованих інтересів держави, господарських суб'єктів та природної середовища [1].

На сьогодні головними причинами, що призвели до загрозливого стану довкілля в регіонах України, є: застаріла технологія виробництва та обладнання, висока енергомісткість та матеріаломісткість виробництва; високий рівень концентрації промислових об'єктів; несприятлива структура промислового виробництва з високою концентрацією екологічно небезпечних виробництв; відсутність належних природоохоронних систем (очисних споруд, оборотних систем водозабезпечення тощо), низький рівень експлуатації існуючих природоохоронних об'єктів; відсутність належного правового та економічного механізмів, які стимулювали б розвиток екологічно безпечних технологій та природоохоронних систем; відсутність належного контролю за охороною довкілля [2].

Формування еколого-економічного механізму на рівні держави повинно здійснюватися з використанням системного підходу та виокремлення регіональних складових з урахуванням особливостей розвитку окремих регіонів, при цьому відбуватися у межах стратегії стійкого розвитку регіону з метою досягнення соціальних орієнтирів та пріоритетів та

відбуватися на основі реальних показників соціального, екологічного та економічного стану регіону.

Система забезпечення еколого-економічної безпеки регіону включає до себе сукупність законодавчих, технічних, управлінських, організаційних заходів, спрямованих створення оптимальних умов досягнення інтересів всіх її учасників (суспільство, суб'єкти господарювання, держава).

При цьому можливо два шляхи досягнення високого рівня економічного розвитку регіону: по-перше, розвиток на базі ресурсоспоживання, коли основу підвищення макроекономічних показників розвитку регіону складає масштабне споживання природного капіталу в процесі господарської діяльності; по-друге, інноваційний розвиток регіону на основі відтворення природних ресурсів [3].

Таким чином, проблема забезпечення еколого-економічної безпеки регіону в сучасних умовах потребує формування системи заходів організаційно-економічного характеру щодо усунення проблем негативного впливу та створення відповідних дієвих механізмів їх реалізації.

1. Баширова А.А. Формирование стратегии регионального развития с позиций эколого-экономической сбалансированности / А.А. Баширова // Экономика и управление. Серия «Экономические науки». – 2010. – № 11 (72). – С. 87-90.

2. Постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 р. № 188/98-ВР «Про основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=188%2F98-%E2%F0&p=1290941518787903>

3. Рюмина Е.В., Аникина А.М. Анализ влияния фактора природных ресурсов на уровень экономического развития регионов России / Е.В. Рюмина, А.М. Аникина // Проблемы прогнозирования. – 2007. – № 5. – С. 106-125.

4. Социально-экономический потенциал региона: монография / А.М. Телиженко, Е.В. Лапин, Л.Г. Мельник, С.Н. Ильяшенко, В.Н. Кислый и др.; под общ. ред. проф. О.Ф. Балацкого. – Сумы: ВТД «Университетская книга», 2010. – 364 с.

5. Сталий розвиток: еколого-економічна оптимізація територіально-виробничих систем: навчальний посібник / Н.В. Караєва, Р.В. Корпан, Т.А.Коцко, І.В. Недін, Є.В. Хлобистов, І.П. Частокеленко; за заг. ред. І.В. Недіна. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 384 с.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 1. – С. 82-84.